

szédes területen 1894. és 1895-ben hiába ásatott, mert ez alkalommal néhány jelentéktlenebb tárgyon kívül csak egy IV. Béla-féle érem került elő a föld alól.

Korhány falu.

Korhán	1471	Chorthan	1475	Korhám	1752
Chorthan	1471	Korhan	1499	Korhány	1807

Ily nevű helyek Békés, Pest, Arad és Bihar megyék területén is találhatóak. Gyula város tartozékai voltak péld. Egész-korhan, Kéth-korhan,¹ Kecskemét, Nagy-Körös határában e földirati név (Horhán, Horbán változatokkal) szintén többszörösen fordul elő.² Hornyik e szó értelmét szállás-sal magyarázza, holott az a kun kurgan (halom)³ szó magyarosított alakja. Kurganok, egyenesen így nevezve, Lebediában, Oroszország déli kormányzóságaiban ma is nagy számmal találhatóak. Voltaképen azok földből hányt halmok,⁴ melyek alá a kunok s egyéb régi népek temetkeztek is.⁵

E munka általános részében kifejtettük, hogy e hely a maga kun nevét a hódi csata alkalmával itt hányt halmoktól nyerte, melyek 1280 azonban ma már nem léteznek.

¹ Anspachi levelek.

² Hornyik, Kecsk. tört. I. 203., 204.

³ L. gr. Kuun G., Codex Cumanicus. V. ö. Nagy Géza cikkével az Arch. ért. 1893. 105—117.

⁴ Danielewszki orosz író a Századokban, 1884. 529.

⁵ Kézai, M. krón. 20. Fejér, Cod. dipl. IV., II. 465.

A mártélyi határ e részét kezdet óta folytonosan emberek lakták, a mint azt az itt talált ős kori, kelta és népvándorláskori különféle régiségek tanúsítják.

Irott emlékeink azonban csak 1471-ben kezdődnek e faluról, midőn t. i. azt és a szomszédos helyeket Mátyás király — a Szeri Pósa fiak magva szakadása következtében, Guti Ország Mihály Nádornak, Lászlónak, Lőrincznek és Nadasdi Ongor Jánosnak adományozta s ez adományozást néhány évvel később újra megerősítette.¹ E levelekből látjuk, hogy a helység ez időt Győ, Szeg, Ányás, Szentés, Szent-György, Körtvélyes, Derek-egyháza, Mágocs, Csomorkány, Kutas és Bere falukkal képezte a nagy nevű család itteni birtokait. Ámbár az adományozás törvényes volt s a helyre nézve a beigtatás is idejében | 1472 megtörtént: a nevezettek háborítatlanul nem igen örvendhettek az ezúttal nyert nagy uradalmak csorbítatlan birtokának, mert egy felől a Pósa fiak leányági utódai formáltak igényt a magva szakadt család birtokaihoz, más felől pedig a Gersei Petők nyertek az itteni jószágok jó nagy részére királyi adomány-levelet. Mindamellett valószínű, hogy az Ongorok legalább a század végeig még itteni birtokosok voltak. Ugyanis kétségtelen, hogy a szomszéd Derek-egyháza még az övék volt, mert panaszkodnak Ulászló király előtt, hogy | 1499 a nyul-szigeti apácák donát-tornyai és királysági gazdatisztei az ő derek-egyházi jobbágyaikon, mikor ezek a Kórógy-háza nevű tóban halásztak, erőszakoskodtak. E jobbágyok közül kettő éppen a mi falunkból származott s azért nevez-

¹ Orsz. lt. Dl. 17273. sz. (Megvan Pestynél is, Krassó vm. tört. III. 427—437.)

ték el őket Korhany Istvánnak és Korhany Lászlónak.¹

Ezentúl a falunak többé semmi nyoma. Területe Mártélyhoz csatoltatott.²

Kökényes falu.

Kwkenes 1408 Kökenes 1631 Keökhenyes 1636

Nevét Kotucz-házáéval együtt a Zsigmond király 1408-iki adománylevele őrzi. Valószínűen Kotacz mellett feküdt, talán a Kökény-domb táján, melyet a szemben eső Kenyér-váró-halomtól a Gyuló-ér választott el.

Körtvélyes falu.

Kurtuelis	1138	Kertvelyes	1511	Keortvellyes	1561
Qurtuelusi	1266	Kewrthweyes	1511	Keortvelies	1561
Kerthueles	1407	Kewrthwelyes	1517	Keortvelyes	1563
Kortweles	1407	Kertvelyes	1536	"	1566
Kerthweliies	1450	Kertvelyes	1552	Kertvelies	1578
Kerthwelyus	1455	Keortwelies	1553	Kertvellyes	1583
Kerthwelyes	1475	Kerthweleus	1553	Kertweles	1587
Kerthwelyes	1488	Kertwelews	1553	Keörtvelies	1619
Kertwelyes	1488	Keortvellyes	1560	Körtvélyes	1619
Kertvelves	1501	Kertwelyewss	1560	Körtvélyes	1628
Kertwellies	1501	Keortvelyes	1561	Körtvelyes	1630

¹ A csanádi káptalan jkve a fenti ügyben. Orsz. lt. Dl. 20856. sz.

² A városi tanács a korhanyi rétet még 1807-ben is Mártély tartozékának, a vásárhelyi urbéri terület kiegészítő részének nyilvántja. De a földesúr máskép' gondolkozott. Vtjk. VIII. 201.